

РЕЦЕНЗИЯ

на научните трудове и учебната дейност

на доц. д-р Валери Христов Христов

представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност "професор" в област на висше образование 9. "Сигурност и отбрана", професионално направление 9.1. "Национална сигурност" по учебната дисциплина "Противодействие на разузнавателно-информационната дейност", обявен в ДВ бр. 69 от 11.09.12 г. за нуждите на ВСУ „Черноризец Храбър“

Рецензент: проф. д.ик.н. Стефан Ангелов Симеонов, ВСУ "Ч. Храбър", професионално направление 9.1. "Национална сигурност"

Настоящата рецензия е изготвена въз основа на документи, постъпили по конкурс, обявен от ВСУ „Черноризец Храбър“ и на интернет-страницата на университета за нуждите на катедра "Сигурност и безопасност" към Юридическия Факултет.

Представените по конкурса документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Инструкция №6 към Наредба №3 за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър“. Процедурата по конкурса е коректно спазена.

1. Общо представяне на получените материали

За участие в обявения конкурс документи е подал един кандидат - доц. д-р Валери Христов.

Кандидатът е представил списък от десет заглавия на публикации в български научни издания и научни форуми: едно самостоятелно монографично изследване в две части, едно монографично изследване в съавторство, едно учебно помагало в съавторство, две студии, две статии и три доклада от научни конференции в обем над 970 стр. Коректно не са представени за рецензия в конкурса около 60 с., реализирани в предходни конкурси.

Приложената справка за приносите отразява научните и научно-приложните постижения на кандидата и тяхното приложение в учебната дейност.

Представени са и документи, удостоверяващи наличието на публикациите под печат и разпределението на авторството при съвместните публикации.

2. Данни за кандидата.

Кандидатът за професор има над 25 години преподавателски стаж в Академията на МВР и ВСУ "Ч. Храбър". От 2002 г. е доктор по научната специалност "Организация и управление извън сферата на материалното производство (национална сигурност)" и от 2004 г. е доцент по същата специалност. В областта на тематиката на обявения конкурс има професионални постижения и опит: офицер, началник на централна служба в МВР, член на Специализиран научен съвет па национална сигурност, експерт към НАОА по професионално направление 9.1. Национална сигурност, главен редактор на бюлетин "Национална сигурност", член е на Специализиран експертен съвет по оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" като представител на висшите училища пред частната индустрия за сигурност. Има документирани квалификации и специализации, отразяващи придобити умения за обучение по сигурността, за усвоени техники за полицейска работа и ръководни позиции.

2. Обща характеристика и оценка на научната продукция на кандидата

В рецензираната продукция се откриват няколко проблемни кръга, подчертаващи избора на научните области, по които работи кандидатът за професор. На първо място е изследването на противодействието на чуждото разузнаване, в която област са анализирани състоянието и динамиката на обществените отношения, свързани с конфликтното взаимодействие между разузнаването на чужда държава и контраразузнаването на защитаващата се страна. Следващият проблемен кръг е свързан с организацията на системата на националната сигурност с нейните исторически и сравнително-правни аспекти на изграждане и развитие. Безусловно разгледаните проблеми за визията на службите за сигурност, предизвикателствата пред тях, необходимостта от нова

формула за защитата на националната сигурност представят автора като съвременен и модерен изследовател. Тук ще поставя и изследванията за национализма в световен, регионален и вътрешен план, разгледани в контекста на системата на националната сигурност. Трети кръг проблеми на изследване са свързани с обществени отношения, очертаващи теорията и технологията на контраразузнавателната дейност, чрез които авторът анализира промени, динамика, специфични закономерности и тенденции в различни видове и форми на контраразузнавателна дейност. Не на последно място продукцията показва ангажимента на кандидата и неговите усилия проблемите на сигурността да се трансферират в областта на образованието и подготовката на висококачествени специалисти за защита на сигурността.

Представената продукция, нейното съдържание, публикации, изводи, значение притежава всички характеристики на аргументираните академични изследвания.

3. Характеристика и оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

Оценявам високо и положително учебно-педагогическата дейност на доц. В. Христов. Преподавателската си дейност доц. д-р В. Христов започва през 1987 г. Последователно преминава позициите на асистент, старши и главен асистент, доцент. От 1997 г. до 2009 г. е ръководител на водеща катедра във факултет "Сигурност". Кандидадът чете лекции в редовните, задочните бакалавърски курсове, докторантските курсове, в курсовете за първоначална подготовка и специализация на служителите от МВР, както и в курсовете за ръководни служители. От 1999 г. е преподавател на хонорар, от 2004 г. е на втори трудов договор и от 2010 г. е на основен трудов договор в катедра "Сигурност и безопасност" при ВСУ. Преподавателските му интереси и умения се реализират в четените от него лекционни курсове по "Противодействие на разузнавателно-информационната дейност", "Разузнавателна защита на конституционния ред", "Управление на специалните служби", "Основи на анализа по сигурността", "Информационно-аналитична дейност", "Управление на

службите за сигурност", "Оперативно-издирвателна дейност за предотвратяване на икономическата престъпност", "ОИД за превенция на криминалната престъпност", "Информационно-аналитична дейност в управлението при кризи от неконвенционален характер", "Документалистика и документооборот". По водените от него учебни дисциплини са разработени изцяло нови учебни програми. Довел е до успешна защита на водени от него дипломанти от ОКС "бакалавър" и "магистър" по специалността "Защита на националната сигурност".

Възложено му е научното ръководство на един докторант.

В числово изражение преподавателските ангажименти на доц. В. Христов отговарят и надхвърлят изискванията на ВСУ за учебна натовареност като за учебната 2012/13 година усвоява над 650 ч. в аудиториите на ВСУ и на Филиала в Смолян по специалностите ЗНС, ППООП, Право, ЗАБ, Корпоративна сигурност.

Той е изграден преподавател, с добра теоретична и практическа подготовка, прилага нови творчески форми и методи в учебния процес, решават се тестове и практически казуси. Познава учебната практика, нормативната уредба на учебния процес, изпълнява възложените му тюторски функции, активен участник е в акредитационните процедури като член на академичния състав на ВСУ и като сертифициран експерт на НАОА..

4. Научни и научно-приложни приноси на кандидата

Основните научни и научно-приложни приноси се открояват в теорията на противодействието, в теорията и технологията на контраразузнаването, в организацията и управлението на системата на националната сигурност, институционализацията на системата за сигурност и най-общо се изразяват в следното:

- формулирани са методическите проблеми на ефективното противодействие на разузнавателни посегателства, предприемани от легално, нелегално и от техническо разузнаване на чужда държава (1.1.)
- обоснована е теоретичната рамка и оперативната визия на контраразузнаването (3.3.)

- предложена е оригинална теоретична матрица за анализ на съвременните престъпни посегателства (4.4., 5.4, 5.6, 6.8)
- доказана е ролята на интегралния подход и са изведени съвременните аспекти на контраразузнавателната дейност по противодействие на чуждо разузнаване (1.1., 2.2., 3.3., 4.4.)
- предложен е нов подход за разглеждане на системата от контраразузнавателни мерки, прилагати от службите за сигурност при противодействието на чужди разузнавателни посегателства (1.1.);
- създаден е нов организационен модел на противодействие на чужди разузнавателни посегателства (1.1.)
- разработена е контраразузнавателна концепция за същността, целите и задачите на противодействието на разузнавателни конфликти (1.1., 2.2., 5.7.).
- предложени са концептуални допълнения към Стратегията за национална сигурност, които въвеждат нов поглед към защитата на националната сигурност, като в центъра на вниманието се поставят проблемите на защитата на обществото и на гражданина и се прехвърля мост към проблематиката на обществената и гражданската сигурност (6.8.)
- създадени са самостоятелни системи от признаци за долавяне на сигнали, данни и факти за евентуална съпричастност на лица и организации към осъществявана разузнавателна дейност в полза на чужди сили.
- в практико-приложен аспект е обогатена и е доразвита съществуващата методологическа конструкция от знания, сполучливо прилагани в оперативната практика и отразени в преподаваните от доц. В. Христов учебни дисциплини
- безусловен принос е представената възможност чрез творческата и преподавателската дейност на доц. Христов да се трансферират съвременните актуални научни и научно-приложни проблеми в областта на отстояването на националната сигурност в тяхното високонаучно представяне чрез учебно-преподавателската дейност на ВСУ "Ч. Храбър".

5. Оценка на личния принос на кандидата

Представените за рецензия публикувани материали, продукцията и преподавателски дейности поставят автора в благоприятна светлина. Поставените задачи в отделните научни публикации той решава успешно благодарение на правилно избрания път на изследване; основното познаване на състоянието на проблемите; категоричното и творческо използване на литературните източници; задълбоченият анализ на нормативните актове, които регламентират анализираните от него сфери на дейност и изследване (разузнаване, контраразузнаване, информационно-аналитичната дейност, организация на науките за сигурността)

Авторът показва добро справяне с фактологическия, емпиричния и теоретичния материал, от който прави самостоятелни изводи и заключения. Езикът на изложението е четивен с граматична компетентност. Представената продукция показва високото качество на автора като изследовател и преподавател и отношението му към читателя, критик на тезите му. Защитена е лична позиция, илюстрирана с примери от практиката, подкрепена от резултатни изследвания и логически обосновани научни дирения.

Пред нас е резултатът от самостоятелната изследователска, преподавателска и творческа дейност на професионалист в областта на сигурността, разузнаването и контраразузнаването, изследовател на тактически и стратегически проблеми, преподавател в държавни и частни висши училища, експерт и администратор от висок ранг по въпросите на сигурността и контраразузнаването.

6. Бележки и препоръки

За една аргументирана, научно издържана продукция, която е следствие на дългогодишен изследователски труд не е лесно да се открият видими забележки или несъгласие с авторовите тези. Бележките, които следват са повече препоръки за усъвършенстване на изследователския труд, отколкото критика или отрицание.

Несъмнено специфичната материя и познанието за процесите и състоянието на разузнаването и контраразузнаването предполагат развитие на теория и практика, с които доц. Христов познава от вътре. От тази гледна точка като че ли липсват “отдалечеността” и погледа от страни. Авторът е бил ангажиран в професията и той не е само изследовател, но и участник в развитето на онези процеси, които анализира.

На фона на подробното и с детайли разглеждане на компонентите на разузнавателната и контраразузнавателна дейност, предлагам на внимането на кандидата да съсредоточи по-нататък усилията си към анализ на въпросите за контраразузнавателното обезпечаване на информационната сигурност; вместо разкриване на система от признаци да формулира принципите за изграждане на рисков профил (рисков профил на разузнавача, контраразузнавача, на резидента и т.н.). Анализът на риска, приложението на матрици в риск-анализа като че ли са negliжирани в изложението за сметка на традиционното контраразузнавателно противодействие и да разшири анализа на въздействието на организационната култура в службите за контраразузнавателното противодействие на чуждо разузнаване.

7. Лични впечатления

Личните ми впечатления за кандидата са отлични. Вече 25 години го познавам от млад преподавател до утвърден изследовател, като вещ администратор и компетентен експерт по въпросите на националната сигурност. Приложената справка с 15 цитирания на негови трудове е свидетелство, че научната общност го познава и неговите трудове се приемат и ползват.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В представената от кандидата за “професор” доц. д-р Валери Христов научна продукция за рецензиране има значими научни и научно-приложни приноси. Задълбоченото изследване на области, свързани с организацията и управлението на системата за защита на националната сигурност чрез

прилагането на системно-структурния подход е позволило да бъдат направени аргументирани научнообосновани изводи и предложения.

Общият извод при оценката на научната продукция на кандидата за “професор” е, че той обогатява и изяснява основни положения на теорията и технологичното осъществяване на контраразузнавателната дейност чрез собствени теоретични изследвания и анализ на други теоретични разработки и на действащото законодателство. За първи път в системен порядък са дефинирани същността и съдържанието на противодействието на дейността на чуждо разузнаване като са направени конкретни и научно-обосновани предложения за усъвършенстване на дейността на специализираните държавни структури.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни и научно-приложни приноси, давам своята **положителна** оценка и **препоръчвам** на Научното жури да предложи на Научния съвет при ВСУ „Черноризец Храбър“ да избере доц. д-р Валери Христов Христов да заеме академичната длъжност „професор“ в професионално направление "Национална сигурност" по учебната дисциплина "Противодействие на разузнавателно-информационната дейност".

21 декември 2012 г.

Рецензент:

проф. д.ик.н.

(Стефан Симеонов)